

Läsnä:

Matleena Haapala, lakimies, Museovirasto

Pekka Heikkinen, lakimies, Kansalliskirjasto

Tuula Hämäläinen, lakimies, Valtion taidemuseo, Museoliitto

Marita Jalkanen, arkistonjohtaja, Kansan Arkisto, Arkistoyhdistys

Virva Nousiainen-Hiiri, hankintapäällikkö, Helsingin kaupunginkirjasto, Suomen kirjastoseura

Ulla-Maija Peltonen, arkistonjohtaja, Suomalaisen kirjallisuuden seura

Tomi Rasimus, projektipäällikkö, Kansallisarkisto

Pentti Vattulainen, kirjastonjohtaja, Varastokirjasto, Suomen tieteellinen kirjastoseura

1. Kokouksen avaus. Kokouksen puheenjohtajana ja muistion laatijana toimii Matleena Haapala, joka toimii koollekutsujana vuonna 2012.

2. KDK

Kerrattiin terveiset KDK:n pitkäaikaissäilytyksen (PAS) teknisen jaoston kanssa pidetystä kokouksesta 3.5.2012, jossa käsiteltiin tekijänoikeus- ja tietosuoja-asioita.

- Kun lähtöorganisaatio toimittaa teoksen PAS-järjestelmään, tapahtuu teknisesti kappaleen valmistaminen toisen ylläpitämään järjestelmään. Onko tämä sallittua tekijänoikeuslain 16 §:n nojalla, kun vastuu asiassa on koko ajan lähtöorganisaatiolla? Tai onko se sallittua 11 a §:n nojalla? Keskusteltiin, että 11 a §:n tulkinta on ollut tiukkaa ja että se ei olisi riittänyt oikeuttamaan kappaleen valmistamista esim. tiedon louhintaa varten.
- Suoja-aikojen määrittelyssä PAS-järjestelmässä on varauduttava siihen, että suoja-ajat voivat muuttua takautuvasti. Valokuvien osalta on lisäksi teoskynnysongelma.
- Järjestelmään on syytä tallentaa erikseen ainakin salassapidon peruste, suoja-ajan alkamisaika ja suoja-ajan kesto. Julkisuuden perustetta ei ainakaan Arkistolaitoksessa tallenneta. Salassapito voi kuitenkin olla harkinnanvaraista, jolloin joudutaan tapauskohtaiseen käsittelyyn.
- Tutkijan sitoumuksen antaminen siitä, että ei väärinkäytä aineistoa, on vaikeaa automatisoida, koska aina on selvitettävä aineiston käyttötarkoitus ennen luvan antamista. Tästä syystä Arkistolaitos on päättänyt olla automatisoimatta sitoumusta.
- KDK:ssa käytettävät esikatselukuvat ovat tekijänoikeuksien alaisia kohteita.

Pekka Heikkinen ja Tuula Hämäläinen kertoivat terveiset KDK-seminaarista 30.5.2012. Jukka Liedes (OKM) oli käsitellyt tekijänoikeuskysymyksiä: Suojatun aineiston saattaminen KDK:hon edellyttäisi neuvotteluorganisaation muodostamista. Suojatun aineiston voisi jakaa erilaisiin ryhmiin, esim. (1) aineistot, joista ei kohtuudella voi odottaa korvauksia, (2) suoja-ajan mittainen kertakorvaus, (3) käyttömäärien mukaan maksettava korvaus, (4) markkina-arvoltaan relevantein aineisto. Hämäläinen muistutti, että museosektori on jo aiemmin esittänyt idean jaottelusta. Tällöin on hahmoteltu esim. suljettuja verkkoja ja tutkijakäyttöä erotukseksi yleisestä käytöstä. Lisäksi Hämäläinen totesi, että ministeriön on välttämätöntä olla mukana neuvotteluissa järjestöjen kanssa, mutta se ei saisi johtaa liian yleisen tason sopimiseen. Vaarana on, että vastuu mahdollisista tekijänoikeusrikkomuksista jää edelleen yksin aineiston haltijoille.

Hämäläinen kertoi lisäksi, että Valtion taidemuseo, joka toimii pilottina KDK:ssa toimittaen aineiston sinne jo vuodenvaihteeseen mennessä, aikoo käydä tilannettaan läpi erikseen OKM:n kanssa. Hän kertoi myös osallistuneensa CIDOC2012-tapahtumaan. Sieltä päällimmäisenä jäi mieleen, että on tyypillistä, että hankkeissa havahdutaan varsin myöhään erilaisiin juridisiin rajoitteisiin.

3. Europeanasta ei ollut mitään ajankohtaista keskusteltavaa.

4. Kotimaan tilannekatsaus

Todettiin, että kenenkään taustaorganisaatiosta ei ollut annettu lausuntoa tekijänoikeustoimikunnan mietinnöstä Ratkaisuja digiajan haasteisiin.

Todettiin, että OKM:n joulukuussa 2012 tekijänoikeuslain 16 d §:n nojalla antamat päätökset Kuvaston, Kopioston ja Sanaston hyväksymisestä sopijaorganisaatioiksi eivät ole vielä johtaneet konkretiaan. Kahdenvälisesti Valtion taidemuseo tekee yhteistyötä Kuvaston kanssa, ja Kansalliskirjasto neuvottelee Kopioston kanssa lehtiarkistojen saamisesta verkkoon vuoteen 1944 saakka ja tapaa myös Sanastoa syksyllä.

5. EU-tilannekatsaus

Keskusteltiin lyhyesti Public Sector Information (PSI) –direktiivin soveltamisalan laajennushankkeesta. Pekka Heikkinen arveli, että se ei mene läpi, koska on suuria maita, jotka vastustavat sitä.

6. Muut asiat

Museoviraston Kuva-arkistosta oli kysely, mihin lainsäädäntöön muut organisaatiot perustavat sähköisten aineistojen maksuttomuuden. Pekka Heikkinen kertoi, että Kansalliskirjasto noudattaa valtioneuvoston asetusta yliopistojen toiminnassa perittävistä maksuista. Arkistolaitoksella taas on oma maksuasetus, joka on annettu valtion maksuperustelain nojalla. Lisäksi Tomi Rasimus viittasi eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisuun, jonka mukaan julkisuuslain 34 § on erityislaki ja siksi etusijalla suhteessa maksuperustelakiin ja sen nojalla annettuihin asetuksiin. Tätä asiaa on selvitetty VM:n selvityksessä Julkishallinnon tietoluovutusten periaatteet ja käytännöt. Kyseisessä selvityksessä ylipäätään ehdotetaan, että sähköisessä muodossa olevat tiedot olisivat kansalaisten saatavilla ensisijaisesti maksutta tai irrotuskustannuksilla.

Tomi Rasimus kertoi, että Kansallisarkisto aikoo selvittää arkistoluetteloihin liittyviä kysymyksiä tietosuojavaltuutetulta.

Seuraavassa kokouksessa käsiteltävää:

- Tekijänoikeuspolitiikkaa 2012 –keskusteluasiakirja on lausuttavana 31.8.2012 mennessä.
- Mahdollinen seminaari tai yhteistyö STKS:n 4.12.2012 pidettävän seminaarin kanssa.

7. Seuraava kokous pidetään maanantaina 20.8.2012 klo 13 Kansallismuseolla.

16.8.2012

Matleena Haapala